

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ
„КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО Й УПРАВЛІННЯ”
(для студентів всіх форм навчання
спеціальності “Економіка підприємства”)
за напрямом підготовки 0305 - «Економіка та підприємництво»**

Черкаси – 2012

УДК

ББК

Рецензент:

к.е.н., доцент Андріяко Ю.В.,

Завідувач кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту
Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького.

Обговоренно і рекомендовано до друку

На засіданні кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту

(протокол № 7 від 05 .03.2012р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського

Національного університету імені Богдана Хмельницького

(протокол № від . .2012р.)

Методичні рекомендації з організації самостійної роботи студентів з дисципліни „Корпоративне право й управління” (для студентів всіх форм навчання спеціальності „Економіка підприємства”) за напрямом підготовки 0305 – «Економіка та підприємництво» / Уклад. Н.Г. Мехеда – Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького, 2012. – 56 с.

УДК

ББК

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний план навчальної дисципліни	6
Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.....	45
Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни для студентів денної форми навчання	46
Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з дисципліни «Корпоративне право й управління».....	47
Контрольні питання	49
Список рекомендованої літератури	53

ВСТУП

Мета дисципліни – допомогти студентам економічної спеціальності вивчити та глибше зрозуміти основні правові інститути корпоративного права й управління, питання правового регулювання окремих правовідносин, які регулюються нормами корпоративного права, а також показати їх вплив на розвиток економічних суспільних відносин. При цьому береться до уваги і той аспект, що не дивлячись на те, що сам термін «корпоративне право» і «корпоративне управління» все частіше вживається як в законодавчих актах так і в літературі, у юристів і економістів фактично не сформовано і не склалося єдине його розуміння і визначення.

Майбутнім фахівцям з необхідно знати:

- зміст основних законодавчих та інших нормативних актів, що регулюють правила створення, діяльності, а також права та обов'язки учасників і засновників господарських товариств;
- правовий статус господарського товариства як корпоративного суб'єкта підприємницької діяльності;
- особливості функціонування окремих організаційно-правових форм господарських товариств (акціонерного, з обмеженою і додатковою відповідальністю, повного і командитного).

Відповідно до Освітньо-професійної програми підготовки спеціаліста напряму 0305 «Економіка та підприємництво», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.02. № 330, зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Корпорації і корпоративне право: історія і сучасність;
2. Господарське товариство як корпоративний суб'єкт підприємницької діяльності;
3. Виникнення господарських товариств;
4. Правовий статус учасників господарських товариств;

5. Правовий режим майна господарських товариств;
6. Управління господарським товариством;
7. Припинення діяльності господарського товариства;
8. Поняття і правовий режим акцій. Основи організації фондового ринку в Україні;
9. Виникнення акціонерного товариства;
10. Управління акціонерним товариством;
11. Контроль над акціонерним товариством. Захист прав акціонерів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практичне заняття № 1

Тема. Корпорації і корпоративне право: історія та сучасність.

1. Поява перших корпоративних форм господарської діяльності, формування перших корпоративних норм.
2. Виникнення корпорації і корпоративного права (XV – перша половина XIX століття).
3. Масова поява корпорацій, формування корпоративного права, як галузі права і законодавства (друга половина XIX – початок XX століття).
4. Корпорації в дореволюційній Росії, СРСР і сучасній Україні.

Під час вивчення теми необхідно визначити поняття терміну «корпорація». Відповісти на питання чи відрізняється зазначене поняття від поняття «юридична особа». Дати розподіл юридичних осіб на юридичні особи публічного права, приватного права, комерційних та некомерційних юридичних осіб, корпорації (союзи), установи як унітарні юридичні особи.

Дати характеристику першого етапу розвитку корпорацій і корпоративного права у Стародавньому Сході та Древньому Римі, а також у середні віки пов'язані із виникненням та розвитком торгових гільдій, морських та гірських товариств.

При відповіді на друге питання треба звернути увагу на появу двох різновидів корпорацій повного і акціонерного товариства, а також історичні коріння їх походження. Треба також зазначити, що перші акціонерні компанії виникли у країнах, які активно здійснювали торгівлю з далекими і екзотичними країнами – Індією, Африкою, Бразилією та інші. У зв'язку з цим треба дати характеристику діяльності перші компанії в Англії, яка створена у 1496 р. Для торгівлі з Індією та причини її пере найменування у 1566 р. В Російську компанію (Яиззіап Сотрапу). Найбільш великою та організованою компанією була Ост-Індійська компанія, яка була створена у Лондоні у 1599 році. Тому

доцільно висвітлити питання участі в цій компанії і розробки внутрішніх норм організаційного характеру.

Найбільш яскравими у середні віки першими акціонерними компаніями були голландські, які звернули на себе увагу всієї Європи. Тому необхідно визначити економічні та історичні аспекти масового створення компаній і нарешті їх об'єднання у 1595 році в одну Нідерландську Ост-Індську компанію. Питання розподілу прибутку, виходу з компанії, поділ капіталу компанії на акції, керівництво компанією та державне регулювання цих компаній. Показати особливості появи акціонерних компаній у Франції та Німеччині.

Для відповіді на третє питання, щодо масової появи корпорацій й формування корпоративного права і законодавства другої половини ХІХ і початку ХХ століття, необхідно зазначити економічні причини цього процесу. Дати загальну характеристику Актів про компанії 1856,1857 років в Англії, закону про акціонерні компанії у Франції 1856р., а також законодавства Німеччини і зокрема Закону «Про товариства з обмеженою відповідальністю». Показати розвиток корпоративних форм підприємницької діяльності та особливості американського законодавства 1914, 1916 років.

Під час вивчення четвертого питання, відносно корпорацій і корпоративного права Росії, СРСР і сучасної України, треба зазначити, що у дореволюційній Росії переважними формами колективної власності виступали повні командитні товариства, а процес їх розвитку і за часовими параметрами, і за змістом співпадав з розвитком аналогічних форм за кордоном. Інакше обстоювали справи з акціонерними товариствами, становлення яких йшло досить повільно. Цей вид корпорацій не мав популярності ні в підприємстві, ні у населення, а законодавча основа їх діяльності була дуже слабкою.

Тому в першу чергу необхідно показати роль Петра I у становленні корпорацій даного типу, зокрема його Указів 1699, 1706 й 1711 років. Дати загальну характеристику Указу від 6 вересня 1805 р. У зв'язку з банкрутством Петербурзької компанії побудови кораблів. Висвітлити значення Маніфесту

Олександра I від 1 січня 1807 р. Для збільшення чисельності акціонерних товариств. Зробити аналіз Положення про акціонерні компанії від 6 грудня 1836 р. показати значення Торговельного статуту 1903 р. і Зводу законів цивільних 1910 р. для розвитку товариств.

Після цього необхідно розглянути питання пов'язані з корпоративним регулюванням в період нової економічної політики. Зокрема показати як Цивільний кодекс України від 16 лютого 1922 р. регулює діяльність товариств. Яким чином положення про акціонерні товариства, затверджене постановою ЦВК й ФНК СРСР від 17 серпня 1927 р., вплинуло на статті ЦК України, які регулювали діяльність акціонерного товариства. Негативні наслідки Постанови Ради Труда та Оборони від 19 лютого 1926 р. відносно приватних форм господарювання.

Значення постанов Ради Міністрів СРСР 1987 – 1989 років про сумісні підприємства, закону «Про корпорацію в СРСР» і Положень про акціонерні товариства і товариства з обмеженою відповідальністю, про цінні папери, які затверджені 19 червня 2000 р. для відродження і розвитку підприємницьких корпорацій.

Дати загальну характеристику наступних етапів розвитку корпорацій і корпоративного законодавства в Україні: 2001 – 2002 р., 2004 – 2006 р., 2006 – 2009 р.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Виникнення корпорації і корпоративного права (XV – перша половина XIX століття).
2. Господарське товариство, як корпоративний суб'єкт підприємницької діяльності

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)

3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
6. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
8. Кашанина Т. В. Хозяйственное товарищество и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. Учебник для вузов. – М.: ИНФРА-М – Кодекс, 2005.
9. Ю.Исаев И.А. Становление хозяйственно-правовой мысли в СССР (20-е годы). – М., 1986.
10. Калинин А.И. Акционерные компании. – Спб, 2002. – Т.1.
11. Лано-Данилевский И.П. Русские промышленные и торговые компании в первой половине XVIII столетия. – Спб, 1888.

Практичне заняття № 2

Тема. Господарське товариство як корпоративний суб'єкт підприємницької діяльності.

1. Поняття і правові ознаки господарського товариства.
2. Організаційно-правова форма господарського товариства.
3. Поділ господарських товариств на персональні об'єднання капіталів.
Поняття корпорації однієї особи.
4. Правоздатність господарського товариства.
5. Найменування і місцезнаходження господарського товариства.

Для визначення поняття і правових ознак господарського товариства спочатку необхідно визначення поняття підприємства і якими особами може здійснюватись підприємницька діяльність (ст. 1, 2, 8 з акту «Про

підприємства»). Визначити поняття господарських товариств (ч. І ст. 1 Закону «Про господарські товариства»). Доцільно також визначити поняття господарських товариств, яке закріплено у проекті ЦК України, зокрема статті 34, і на підставі аналізу зазначених норм виділити правові ознаки господарського товариства.

Щодо організаційно-правової форми господарського товариства, то в залежності від різного поєднання правових властивостей ознак необхідно назвати п'ять основних форм господарських товариств. Визначити поняття організаційно-правової форми господарського товариства і дати в загальному вигляді характеристику окремих організаційно-правових форм, і вказати від чого залежить вибір конкретної організаційно-правової форми.

При відповіді на третє питання треба знати, що є різні підстави для кваліфікації господарських товариств на види за ознаками, які у сукупності складають поняття організаційно-правової форми в залежності від правових підстав виникнення, характеру майнової відповідальності учасників, виду корпоративних прав, способу управління. Але із цієї сукупності організацій виділяються товариства, для яких головне значення має майнова участь (капіталістичний елемент) і товариства, які побудовані на персональних відносинах і особистій участі. Тому необхідно дати загальну характеристику об'єднання капіталів (компанії, корпорації), і об'єднання осіб (товариства, персональні об'єднання, партнерства). Щодо корпорації однієї особи, то необхідно визначити поняття одноособової корпорації, назвати причини її виникнення, організаційно-правової форми, відмінності корпорації однієї особи від приватного (індивідуального) підприємства, відповідальність учасника, а також основні переваги.

При відповіді на четверте питання, про правоздатність господарського товариства необхідно виходити із змісту ч. І ст. 26 ЦК України, яка визначає спеціальну правоздатність юридичних осіб. Але треба мати на увазі, що принцип спеціальної правоздатності юридичних осіб вступає у протиріччя з положенням ст. 3 Закону «Про підприємство». Оскільки господарське

товариство – це комерційна юридична особа, то одним із найбільш суттєвих прав є право на здійснення тих чи інших видів підприємницької діяльності. Умовно таке право можна визначити як «підприємницьку правоздатність». Тому необхідно виділити господарські товариства з різним обсягом правоздатності. Визначити, з якого моменту виникає правоздатність господарського товариства, але з урахуванням вимог ст. 8 Закону «Про господарські товариства»: про угоди укладені від імені товариства до його реєстрації; про етапи, які спрямовані на повну легалізацію діяльності. Необхідно дати розподіл господарських товариств на групи відносно обмежень встановлених законом для таких суб'єктів.

Щодо найменування і ліцензування господарського товариства, то вони визначаються на підставі норм цивільного права відносно юридичних осіб, законодавства про підприємництво і державну реєстрацію підприємницької діяльності.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Виникнення господарських товариств.
2. Поділ господарських товариств на персональні об'єднання капіталів.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер

7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Щербина В.С. Господарське право України: Навч. Посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.
10. Ю.Вінник О.М. Інвестиційне право. Навчальний посібник. – К: Атака, 2000.
11. Цивільний кодекс України.
12. Закон України «Про власність» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №20.
13. Закон України «Про підприємництво» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №14.
14. Закон України «Про приватизацію державного майна» // Вісник Верховної Ради. – 2002. – №24 в редакції Закону від 19 лютого 2007 // Голос України. – 2007. – 20 березня.
15. Закон України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» в редакції Закону від 15 травня 2006р. // Урядовий кур'єр. – 2006. – №157-158. – 22 серпня.
16. Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності // Урядовий кур'єр. – 2008. – №102. – 2 червня.

Практичне заняття № 3.

Тема. Виникнення господарських товариств.

1. Підстави виникнення господарських товариств.
2. Поняття установчих документів господарського товариства. Вимоги законодавства до їх форми і змісту.
3. Формування початкового капіталу господарського товариства. Вклади учасників.
4. Державна реєстрація господарських товариств. Дії по подальшій легалізації їх діяльності.

5. Внесення змін до установчих документів господарського товариства.

При висвітленні підстав виникнення господарських товариств необхідно знати, що вони можуть виникати шляхом їх заснування або в результаті перетворення юридичних осіб іншої організаційно-правової форми у господарські товариства, тому необхідно визначити від яких суб'єктів права виходить ініціатива щодо створення господарського товариства і у яких випадках держава може виступати ініціатором створення, а також назвати етапи створення господарського товариства.

При розгляді другого питання, щодо установчих документів господарського товариства, то у першу чергу необхідно визначити поняття установчих документів та їх склад для окремих видів господарського товариства, а також вимоги законодавства щодо їх змісту. Дати перелік відомостей, які повинні містити установчі документи відповідно до ч.2 ст. 4 Закону «Про господарські товариства» і п. 4 Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2008р. № 740.

Визначити правову природу протоколу установчих зборів. Назвати основні вимоги до установчих документів, передбачених положенням про державну реєстрацію.

При вивченні третього питання, щодо формування початкового капіталу господарського товариства, треба чітко засвоїти, що господарське товариство як будь-яка комерційна організація повинна мати капітал, який створює майнову базу його діяльності. Тому необхідно визначити поняття статутного фонду (капіталу) за певними ознаками. Відповісти на питання, яке майно може виступати в якості вкладів, а також порядок їх оцінки. Які кошти забороняється використовувати для формування статутного фонду? Назвати перелік документів, які необхідні для відкриття у банку рахунку для формування статутного фонду товариства.

При відповіді на четверте питання пов'язаного з державною реєстрацією господарських товариств необхідно мати на увазі, що державна реєстрація є

головною і необхідною умовою для здійснення підприємницької діяльності. Створене учасниками товариство також потребує визнання за ними статусу юридичної особи. Тільки за наявності такого статусу господарське товариство може здійснювати підприємницьку діяльність. Юридичні особи в Україні можуть розпорядчому, дозвільному і явочно-нормативному порядку.

Оскільки більшість господарських товариств створюється у явочно-нормативному порядку, то необхідно дати загальну характеристику їх створення у такому порядку, а також дозвільного порядку для окремих товариств. Необхідно також зазначити, коли установчі документи господарських товариств у випадках передбачених законодавством треба узагальнювати з Антимонопольним Комітетом України.

Щодо державної реєстрації господарських товариств, то необхідно визначити органи державної реєстрації, перелік необхідних документів, а також порядок її здійснення і розгляду спорів, які виникають при цьому. Назвати інші дії щодо подальшої легалізації господарських товариств після державної реєстрації.

Щодо внесення змін до установчих документів господарського товариства, то вони підлягають державній реєстрації за тими ж правилами, що встановлені для державній реєстрації.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Правовий статус учасників господарського товариства.
2. Формування початкового капіталу господарського товариства. Вклади учасників.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)

4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Закон України «Про власність» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №20.
10. Закон України «Про підприємництво» // Вісник Верховної Ради. – 2001. №14.
11. Розпорядження Антимонопольного комітету України від 18 лютого 2000 р. № 37 про затвердження Положення про контроль за екологічною концентрацією.
12. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17 листопада 2000р. №3 про затвердження Положення про надання регулярної інформації відкритими акціонерними товариствами та підприємствами-емітентами облігацій.

Практичне заняття № 4

Тема. Правовий статус учасників господарського товариства.

1. Коло засновників (учасників) господарського товариства. Законодавчі обмеження відносно участі осіб в господарських товариствах.
2. Права учасників господарського товариства. Способи їх захисту.
3. Обов'язки учасників господарського товариства.
4. Відповідальність учасників по зобов'язанням господарського товариства.
5. Представництво учасників у корпоративних відносинах.
6. Організація управління державними корпоративними правами.
7. Рух учасників господарського товариства.

При вивченні першого питання треба мати на увазі, що засновниками (учасниками) господарських товариств є фізичні та юридичні особи, сумісними зусиллями яких створюється товариство і які наділяють його майном. Тому перш за все необхідно визначити поняття учасників і засновників, і хто відповідно до ч. 1ст.3 Закону «Про господарські товариства» може бути засновниками і учасниками. Зазначити обмеження, які містить діюче законодавство відносно участі у господарських товариствах (ст. 2, 3, 4 Закону «Про підприємство»; ст. 2, 3, 5 Закону «Про боротьбу з корупцією»; ст. 16 Закону «Про державну службу»; Закони «Про нотаріат», «Про міліцію», «Про прокуратуру»).

При вивченні другого питання необхідно знати, що корпоративні права, які виникають із участі у господарському товаристві можна поділити на майнові та особисті. Тому перш за все необхідно розкрити зміст таких майнових прав:

- право приймати участь у формуванні статутного фонду (капіталу);
- право участі в розподілі прибутку;
- право розпоряджатися своїми корпоративними правами;
- право на повернення частки в майні при виході і виключенні із товариства;
- право на отримання коштів і майна, які залишилися після розрахунків з усіма кредиторами при ліквідації господарського товариства.

Щодо особистих прав необхідно зазначити, що учасники господарського товариства мають особисті немайнові права. Тому треба розкрити зміст таких прав:

- право учасників на управління справами;
- право учасника на отримання інформації про діяльність товариства;
- право на вихід із господарського товариства.

При розгляді обов'язків учасників господарського товариства треба знати, що вони також розподіляються на майнові та особисті, і передбачені ст. 11 Закону «Про господарські товариства».

При вивченні четвертого питання, щодо відповідальності учасників по зобов'язанням товариства, необхідно виходити із змісту ч. 2 ст. 24, 50, 65 – 66. Закону «Про господарські товариства», але треба засвоїти, що це цивільно-правова відповідальність, тобто покладення на особу, яка відповідає за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань або за порушення іншого, охоронюваного законом права від негативних майнових наслідків, передбачених правовою нормою.

При розгляді п'ятого питання, що стосується представництва учасників в корпоративних відносинах необхідно використовувати норми передбачені главою 4, а зокрема ст. 63 ЦК України, але з урахуванням таких проблемних питань:

- представництво учасників і порядок його оформлення (загальні питання);
- особливості представництва учасників великих корпорацій (які мають багатотисячний склад учасників);
- можливості представництва осіб з пороками волі (недієздатних і обмежено дієздатних) у корпоративних відносинах.

Треба також мати на увазі і те, що Закон «Про господарські товариства» практично не містить норм присвячених даному питанню, а на практиці застосовується різний підхід.

Щодо шостого питання відносно організації управління державними корпоративними правами треба чітко засвоїти, що державні корпоративні права – це акції (частки, паї) у статутному фонді господарських товариств, які належать державі. Тому необхідно викласти обставини, за яких створюються державні корпоративні права. Визначити правовий статус державних акціонерних компаній, як особливих господарських товариств. Дати загальну характеристику системи органів управління корпоративними правами, за допомогою яких держава здійснює реалізацію своїх корпоративних прав (Президент України, Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна України, Національне агентство України по управлінню державними

корпоративними правами, органи виконавчої влади, а також особи уповноважені на управління державними корпоративними правами).

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Правовий режим майна господарського товариства.
2. Обов'язки учасників господарського товариства.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Кашанина Т. В. Хозяйственное товарищество и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. Учебник для вузов. – М.: ИНФРА-М – Кодекс, 2005.
10. Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності // Урядовий кур'єр. – 2008. – №102. – 2 червня.
11. Закон України «Про підприємництво» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №14.

12. Закон України «Про господарські товариства» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №49.
13. Закон України «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 2007 р. // Вісник Верховної Ради. – 2008. – №15-67.
14. Указ Президента України «Про корпорацію державних підприємств» від 15 червня 2003р. // Державний інформаційний бюлетень по приватизації. – 2003. – №7; – 2004. – №1.

Практичне заняття № 5

Тема. Правовий режим майна господарського товариства.

1. Склад і правовий режим майна господарського товариства.
2. Статутний фонд (капітал) господарського товариства, призначення, порядок формування і зміни.
3. Поняття прибутку господарського товариства. Шляхи його використання.

Для відповіді на перше питання, щодо складу і правового режиму майна, необхідно звернути увагу на те, що обов'язковою ознакою будь-якої юридичної особи є наявність у нього відокремленого майна, яке закріплене і складає матеріальну базу діяльності, і із якого задовольняються майнові вимоги кредиторів. Склад майна, яке закріплене за товариствами визначений ст. 12 Закону «Про господарські товариства», ч. 4 ст. 10 Закону «Про підприємства в Україні», ст. 20 Закону «Про власність». Але при цьому необхідно розмежувати права учасників і самого товариства.

Для вивчення другого питання необхідно визначити поняття статутного фонду, а також його функції:

- стартової, яка полягає в тому, що статутний фонд складає певну визначену мінімальну матеріальну базу, без якої товариство не в змозі здійснювати підприємницьку діяльність;
- гарантійної, яка пов'язана з встановленням мінімального розміру статутного фонду, спеціального порядку його формування,

особливим порядком збільшення і зменшення визначення частки кожного учасника.

Право господарського товариства змінювати (збільшувати, зменшувати) розмір статутного фонду закріплюється ст. 16, а спеціальний порядок зміни ст. 38 - 40 Закону «Про господарські товариства».

Для відповіді на третє питання теми необхідно визначити поняття прибутку. Дати загальну характеристику балансового і чистого прибутку. Щодо розподілу прибутку, то треба мати на увазі, що законодавство на даний час практично не встановлює ніяких нормативів розподілу прибутку. Ці питання віднесені до компетенції саме учасників господарського товариства, а у загальному вигляді порядок розподілу прибутку відбитий в установчих документах.

Необхідно також розкрити питання подвійного оподаткування, як загальний недолік господарських товариств і шляхи його усунення.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Управління господарським товариством.
2. Поняття прибутку господарського товариства. Шляхи його використання.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс ЯМ. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер

7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Закон України «Про власність» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №20.
10. Закон України «Про підприємства в Україні» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №24.
11. Закон України «Про господарські товариства» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №49.
12. Розпорядження Фонду державного майна України від 5 травня 2006 р. №71-р «Про зразок документів. Необхідних для створення відкритих акціонерних товариств та їх функціонування в післяприватизаційний період». ІЗ.Щербана В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.

Практичне заняття № 6

Тема. Управління господарським товариством.

1. Принципи корпоративного управління.
2. Організація управління господарським товариством.
3. Особливості управління повним і командитним товариством.
4. Посадові особи органів управління товариством.

При вивченні першого питання треба мати на увазі, що господарські товариства є підприємницькими корпораціями, для яких притаманні певні основопологаючі принципи побудови і управління, які склалися віками і дозволяють цим організаціям ефективно функціонувати. Тому необхідно розкрити зміст таких принципів управління підприємницьких корпорацій:

- підпорядкованість меншості більшості;
- загальне керівництво і контроль учасників корпорації за її діяльністю;
- пряма залежність ступня впливу учасника на управління корпорацією від розміру (частки) його вкладу у капітал корпорації;
- централізація управління і розмежування компетенції органів корпорації;

- можливість залучення до управління корпорацією осіб, які не є її учасниками.

Зазначити на підставі яких корпоративних норм здійснюється управління корпорацією.

Для розкриття другого питання стосовно організації управління господарським товариством необхідно виходити з того, що господарські товариства мають складну структуру управління, яка складається і з системи органів, що складають наступну ієрархію: вищий орган, контролюючий орган, виконавчий орган. Тому необхідно визначити повноваження вищих органів (ст. 41, 59 Закону «Про господарські товариства»), виконавчого органу (ст. 47, 62 Закону «Про господарські товариства»), ревізійної комісії (ст. 49, 62 Закону «Про господарські товариства»), дати визначення виключної компетенції вищого органу управління господарського товариства.

При відповіді на третє питання, щодо особливостей управління повним і командитним товариством, треба мати на увазі, що вони мають спрощену систему управління, яка регулюється ст. 68, 79, 81 Закону «Про господарські товариства».

Для вивчення четвертого питання, щодо посадових осіб органів управління, необхідно керуватися нормами ст. 23 Закону «Про господарські товариства», яка визначає: хто є посадовими особами; хто не може бути посадовими особами; обов'язки посадових осіб.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Припинення діяльності господарських товариств.
2. Особливості управління повним і командитним товариством.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)

3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Кашанина Т. В. Хозяйственное товарищество и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. Учебник для вузов. – М.: ИНФРА-М – Кодекс, 2005.
10. Ю.Щербана В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.
11. Цивільний кодекс України.
12. Закон України «Про власність» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №20.
13. Закон України «Про підприємництво» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №14. 14.Закон України «Про підприємства в Україні» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №24. 15.Закон України «Про господарські товариства» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №49.

Практичне заняття № 7.

Тема. Припинення діяльності господарського товариства.

1. Підстави припинення діяльності господарського товариства.
2. Реорганізація господарських товариств.
3. Особливості реорганізації акціонерних товариств.
4. Ліквідація господарських товариств.

При відповіді на перше питання відносно припинення діяльності господарського товариства необхідно зазначити, що вітчизняне законодавство про припинення діяльності комерційних осіб формувалося досить безсистемно на протязі тривалого періоду часу, фактично міститься по декілька джерелах, а тому містить багато дублюючих та суперечливих норм. Виходячи з цього перш за все треба визначити поняття, форми та порядок, а також підстави припинення діяльності юридичних осіб. Щодо припинення діяльності господарських товариств, то припинення необхідно відрізнити від призупинення.

При вивченні другого питання, стосовно реорганізації господарських товариств, треба чітко засвоїти, що при реорганізації права та обов'язки господарського товариства, яке припиняє свою діяльність, повністю переходять до іншої юридичної особи (правонаступнику). Необхідно дати визначення таких форм реорганізації господарських товариств, як злиття, приєднання, поділ, виділ, перетворення. Назвати підстави для реорганізації як в добровільному, так і у примусовому порядку. Визначити перелік документів, які можуть бути підставою для реорганізації господарського товариства.

Щодо третього питання, пов'язаного з особливостями реорганізації акціонерних товариств, то треба знати, що вона проводиться за загальними правилами, але пов'язана з складністю процедурного обміну і анулювання акцій.

Для відповіді на четверте питання, щодо ліквідації господарських товариств, необхідно чітко уявити, що ліквідація господарського товариства – це припинення його діяльності без переходу прав та обов'язків у порядку правонаступництва. Підстави для ліквідації передбачені ч. 4 ст. 79 Закону «Про господарські товариства», ч. 1,2 ст. 34 Закону «Про підприємства», ст. 8,41 Закону «Про підприємництво».

Щодо порядку ліквідації господарського товариства, то він визначається ст. 20,27 Закону «Про господарські товариства», ст. 35,36 Закону України «Про підприємства в Україні». особливості ліквідації господарського товариства,

визнаного банкрутом на підставі рішення господарського суду, визначається законом України «Про банкрутство» в редакції від 30 червня 2009р.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Щербана В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.
10. Цивільний кодекс України.
11. Закон України «Про підприємництво» // Вісник Верховної Ради. – 2001. №14.
12. Закон України «Про підприємства в Україні» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №24.

Тема. Поняття і правовий режим акцій.

Основи організації фондового ринку в Україні.

1. Акції: поняття і види.
2. Загальна характеристика фондового ринку України.
3. Структура і функції державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

4. Структура Національної депозитарної системи України, функції її учасників.
5. Процедура випуску акцій в обіг. Додаткові випуски акцій.
6. Правове регулювання ведення реєстру власників іменних цінних паперів (стосовно акцій).
7. Право власності на акцію. Здійснення цивільно-правових угод з акціями. Для відповіді на перше питання необхідно звернутися до ст. 4 Закону «Про цінні папери та фондову біржу», яка визначає поняття і види акцій.

По другому питанню, щодо загальної характеристики фондового ринку України, необхідно розкрити становлення ринку цінних паперів. Визначити причини нерозвиненості ринку цінних паперів. Дати загальну характеристику державного регулювання. Назвати форми державного регулювання ринку цінних паперів, а також органи, що здійснюють державне регулювання, їх компетенцію, зокрема Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

При вивченні третього питання, щодо структури і функцій Державної комісії з цінних паперів, необхідно зазначити, що вона є державним органом, який підпорядкований Президенту України і підзвітним Верховній Раді України. У загальному вигляді структура Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку визначається ст. 4, а функції ч. 2 ст. 7 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів».

Щодо четвертого питання, стосовно структури Національної депозитарної системи України та функцій її учасників, необхідно зазначити, що вона регулюється Законом «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні», який визначає правові основи обліку цінних паперів у Національній депозитарній системі та особливості електронного обліку цінних паперів. Структура Національної депозитарної системи визначається ст. 2 зазначеного закону. Учасниками Національної депозитарної системи є окремі учасники (депозитарії, зберігані, реєстратори іменних цінних паперів) і опосередковані учасники (організатори торгівлі цінними паперами, торгівці цінними паперами). Функції депозитарій

визначаються ст. 10, зберігачів цінних паперів – ст. 11, реєстраторів власників цінних паперів – ст. 12 Законом «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні».

При розгляді п'ятого питання, щодо процедури випуску акцій в обіг, треба знати, що емітент має право на випуск акцій, облігацій підприємств з моменту реєстрації цього випуску Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку (ст. 22 Закону «Про цінні папери та фондову біржу»).

Реєстрація випуску акцій здійснюється згідно Положення про порядок реєстрації випуску акцій відкритих акціонерних товариств і облігацій підприємств, затвердженого рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, від 9 лютого 2001р. № 18 (цінні папери України № 23 (163) 14 травня 2001р.). згідно зазначеного положення реєстрація випуску акцій здійснюється у три етапи:

1. Емітент надає до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку документи на реєстрацію інформацію про випуск акцій відповідно до розділу 2 Положення. Реєстрація інформації здійснюється протягом 30 днів з дня подачі документів. Після цього емітент публікує інформацію про випуск цінних паперів після її реєстрації ДКЦПФР в одному з організаційних друкованих видань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України або офіційному виданні фондової біржі не менше, як за 10 днів до початку підписки на цінні папери (ст. 23 Закону «Про цінні папери»).
2. Не пізніше ніж 15 календарних днів після закінчення строку підписки на акцій або після дати її дострокового припинення відкрите акціонерне товариство подає звіт про наслідки підписки до ДКЦПФР (дати перелік документів згідно з п.3.4 розділу 3 Положення). Звіт про наслідки реєстрації ДКЦПФР протягом 15 календарних днів.
3. не пізніше 60 календарних днів з дати державної реєстрації статуту або змін його акціонерне товариство подає документ на реєстрацію випуску акцій згідно п. 4.2 розділу 4 Положення. ДКЦПФР здійснює реєстрацію випуску акцій протягом 30 календарних днів і видає емітенту свідоцтво про реєстрацію випуску акцій. При відповіді на шосте

питання, щодо ведення реєстрів власників іменних цінних паперів, треба мати на увазі, що цей процес нормативно чітко не врегульований. А тому необхідно керуватися ст. 9 Закону «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу паперів в Україні».

При розгляді сьомого питання, щодо права на акцію, необхідно встановити момент виникнення права власності на акцію, яке залежить від того, чи є особа першим власником акції або отримає акцію від іншої особи. Тому необхідно визначити первісний спосіб виникнення права на акцію. Для цього необхідно використовувати норми ст. 128 ЦК України, ч. 3 ст. 8 Закону «Про цінні папери та фондовий ринок» і ч. 3 ст. 33 Закону «Про господарські товариства», щодо похідного способу виникнення права на акцію, то воно виникає на підставі цивільно-правових угод, внаслідок правонаступництва або рішення, а момент переходу права власності визначається ст. 5 Закону «Про Національну депозитарну систему і особливості електронного обігу цінних паперів в Україні». Необхідно приділити увагу змісту права власності акціонера на акцію з точки зору традиційних повноважень володіння, користування і розпорядження.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Поняття і правовий режим акцій. Основи організації фондового ринку.
2. Структура Національної депозитарної системи України, функції її учасників.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства»//Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями).

5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Кашанина Т. В. Хозяйственное товарищество и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. Учебник для вузов. – М.: ИНФРА-М – Кодекс, 2005.
10. Ю.Щербана В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.
11. Вінник О.М. Інвестиційне право. Навчальний посібник. – К: Атака, 2000.
12. Закон України «Про господарські товариства» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №49.
13. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» // Вісник Верховної Ради. – 2006. – №51.
14. Закон України «Про національну депозитарну систему та особливості
15. електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 2007р. // Вісник Верховної Ради. – 2008. – №15-67.
16. Закон України «Про приватизацію державного майна» // Вісник Верховної Ради. – 2002. – №24 в редакції Закону від 19 лютого 2007 // Голос України. – 2007. – 20 березня.
17. Указ Президента України «Про державну комісію з цінних паперів та фондового ринку» від 14 лютого 2007р. №142/97 // Державний інформаційний бюлетень по приватизації. – 2007. – №5.

Практичне заняття № 8.

Тема. Виникнення акціонерного товариства.

1. Поняття і ознаки акціонерного товариства.
2. Порівняльна характеристика відкритого і закритого акціонерних товариств.

3. Створення відкритих акціонерних товариств. Етапи створення. Організація і проведення відкритої передплати на акції. Установчі збори.
4. Особливості виникнення акціонерних товариств в процесі приватизації та корпоратизації.

При розгляді першого питання, щодо поняття і ознак акціонерного товариства, необхідно знати, що господарські товариства, в тому числі і акціонерного товариства кваліфіковано законом як організаційно-правову форму підприємства, заснованого на колективній власності. Акціонерне товариство – це так зване товариство капіталів, а особливості його правового статусу обумовлені акціонерною формою власності, акціонерним способом формування і функціонування статутного фонду (капіталу) товариства, перш за все необхідно визначити поняття акціонерного товариства відповідно до ч. 1 ст. 24 Закону «Про господарські товариства», розкрити зміст наступних суттєвих ознак акціонерного товариства:

- складається з двох і більше учасників,
- віднесено до цивільно-статутних товариств,
- статутний фонд має акціонерну природу,
- акціонери не несуть відповідальності по зобов'язанням товариства,
- майно акціонерного товариства неподільне,
- вільний обіг акцій,
- публічність діяльності,
- управління здійснюється за допомогою складної системи органів,
- особиста участь акціонерів у діяльності акціонерного товариства не є обов'язковою.

При відповіді на друге питання, відносно порівняльної характеристики відкритого і закритого акціонерного товариства, необхідно визначити ці два види товариства (ст. 25 Закону «Про господарські товариства»), а саме порівняння проводити за такою схемою: порядок створення, види акцій, категорії акціонерів, розповсюдження акцій, публічність діяльності.

При розгляді третього питання необхідно знати, що процес створення акціонерного товариства покладається на засновників, які мають у зв'язку з

цим спеціальну засновницьку компетенцію, а сам процес створення акціонерного товариства – це ряд послідовних стадій, передбачених законом. Тому необхідно дати загальну характеристику таким основним етапам при створенні акціонерного товариства:

1. Засновники акціонерного товариства укладають між собою установчий договір (ч. 2,3 ст. 26 Закону «Про господарські товариства»).
2. Підготовка до відкритої підписки на акції. Порядок і проведення підписки на акції визначається ст. 30 Закону «Про господарські товариства», ст. 6-7,22,23 Закону «Про цінні папери та фондову біржу». Цей етап також має декілька стадій, зміст яких необхідно розкрити:
 - засновники приймають рішення про випуск акцій, яке оформлюється протоколом;
 - реєстрація засновниками інформації про випуск акцій;
 - опублікування інформації про випуск акцій.
3. Розповсюдження акцій шляхом відкритої підписки (ст. 30 Закону «Про господарські товариства»).
4. проведення установчих зборів. Порядок скликання і проведення установчих зборів регулюється (ст. 35,36 Закону «Про господарські товариства»), особливу увагу треба звернути на кворум і компетенцію установчих зборів, а також голосування.
5. Державна реєстрація акціонерного товариства, яка здійснюється за процедурою, встановленою для державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.

При вивченні четвертого питання, відносно особливостей виникнення акціонерних товариств у процесі приватизації та корпоратизації, треба мати на увазі, що акціонерні товариства можуть створюватися шляхом перетворення державних підприємств. З питань приватизації державного майна і корпоратизації державних підприємств в Україні діє спеціальне законодавство. Основними нормативними актами є: Закон України «Про приватизацію державного майна» в редакції від 19 лютого 2007р., «Про приватизацію

невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» в редакції від 15 травня 2006 р., «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі» від 10 липня 2006 р., «Державна приватизація на 2000-2002 роки» від 1 червня 2000 р., Указ Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 2003 р. Тому необхідно визначити поняття приватизації, а також засновників відкритих акціонерних товариств. Дати загальну характеристику етапів перетворення державних підприємств у відкриті акціонерні товариства, а також розкрити зміст суттєвих особливостей розглянутого процесу виникнення:

- за пильністю засновників,
- за складом установчих документів,
- за способом формування статутного фонду,
- за визначенням засновників і учасників на момент державної реєстрації,
- за органом, що затверджує статут і формує управління.

Назвати і розкрити зміст етапів процесу корпоратизації державного підприємства згідно Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 2003р. та Постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок корпоратизації підприємств» від 5 липня 2003 р.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер.
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Щербана В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.
10. Закон України «Про господарські товариства» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №49.
11. Закон України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» в редакції Закону від 15 травня 2006р. // Урядовий кур'єр. – 2006. – №157-158. – 22 серпня.
12. Закон України «Про державну програму приватизації на 2000-2002 рр.» Від 18 травня 2000р. // Урядовий кур'єр. – 2000. – №112. – 22 червня.
13. Проект Закону України «Про акціонерні товариства» від 15 грудня 2000р. // Цінні папери України. – 2001. – №19(15 9). – 17 травня.

Тема. Управління акціонерним товариством.

1. Органи управління акціонерним товариством: загальна характеристика.
2. Загальні збори акціонерів. Компетенція загальних зборів. Підготовка до проведення загальних зборів. Реєстрація акціонерів для участі у загальних зборах. Організація роботи загальних зборів. Голосування. Періодичність скликання загальних зборів акціонерів. Позачергові збори.
3. Спостережна рада акціонерного товариства. Формування наглядової ради. Компетенція організація роботи.
4. Правління акціонерного товариства. Формування правління. Компетенція правління та його голови. Організація роботи правління.
5. Ревізійна комісія акціонерного товариства. Формування ревізійної комісії. Компетенція. Проведення ревізійною комісією перевірок. Організація роботи ревізійної комісії.

При вивченні першого питання, щодо загальної характеристики органів управління акціонерним товариством, треба мати на увазі, що акціонерне товариство є підприємством з найбільш складною управлінською структурою. Законодавством України передбачена чотирьохступенева структура органів управління, яка складається із:

- вищого органу – загальних зборів акціонерів,
- виконавчого органу – правління,
- контролюючого органу – ревізійної комісії,
- спеціального контрольно-управлінського органу – спостережної ради товариства.

З урахуванням такої особливості колективної власності світова теорія виробила три основні принципи організації управління товариством:

- перший – це розмежування компетенційними правовими нормами (законодавчими, статутними) функцій колективного власника (акціонера) і функцій централізованого управління,
- другий – централізація керівництва поточною (звичайною) діяльністю товариства в руках компетентного виконавчого органу,
- третій – вищий і постійний контроль акціонерів за управлінською та фінансово-господарською діяльністю правління.

Тому необхідно перш за все розкрити зміст зазначених принципів управління.

При відповіді на друге питання, про загальні збори акціонерів, треба зазначити, що загальні збори акціонерів є вищим органом акціонерного товариства, компетенція загальних зборів товариства визначається ч. 5 ст. 41 Закону «Про господарські товариства». Підготовка до проведення загальних зборів регулюється ст. 43 Закону «Про господарські товариства». Порядок реєстрації акціонерів для участі у загальних зборах передбачений ч. 1-4 ст. 41 Закону «Про господарські товариства». Порядок голосування на загальних зборах здійснюється відповідно до ст. 44 Закону «Про господарські товариства». Періодичність скликання загальних зборів

акціонерів і позачергові збори регулюються ст. 45 Закону «Про господарські товариства».

При вивченні третього питання теми необхідно мати на увазі, що спостережна рада є органом, який представляє інтереси акціонерів у перерві між проведенням загальних зборів акціонерів і у межах компетенції визначеної статутом, контролює і регулює діяльність правління. Загальні положення про порядок формування, компетенцію, організацію роботи експертної ради регулюються ст. 46 Закону «Про господарські товариства». Але цього явно недостатньо. Необхідно вивчити додатково зміст Положення про наглядову раду корпоратизованих підприємств, яке затверджене Постановою Кабінету Міністрів від 19 липня 2003р. №556 і Положення про наглядову раду відкритого акціонерного товариства, яке рекомендоване розпорядженням ФДМУ від 5 травня 2006р. №71. Цими нормативними актами детально визначається порядок формування наглядової ради, компетенція, організація роботи і відповідальність наглядової ради.

При вивченні четвертого питання теми треба знати, що правління є постійно діючим виконавчим органом акціонерного товариства. В загальному плані порядок формування правління регулюється п. 2 ст. 36 та п. 2 ст. 41 Закону «Про господарські товариства», а його компетенція та голови ст. 47-48 зазначеного закону.

При відповіді на п'яте питання, щодо правового статусу ревізійної комісії, треба мати на увазі, що це є контролюючий орган, який здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю правління акціонерного товариства. Питання формування і діяльності ревізійної комісії врегульовані ст. 49 Закону «Про господарські товариства». Додатково необхідно вивчити Положення про ревізійну комісію (розпорядження ФДМУ від 5 травня 2006р.). Даний нормативний акт дає повне уявлення про функції ревізійної комісії акціонерного товариства і порядок її роботи.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.

2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х: Зспада, 2009.
9. Щербина В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Правління акціонерного товариства. Формування правління.
2. Ревізійна комісія акціонерного товариства. Формування ревізійної комісії, її компетенція.

Тема. Контроль за акціонерним товариством.

Захист прав акціонерів.

1. Механізм встановлення контролю за акціонерним товариством.
2. Придбання контрольного пакета акцій акціонерного товариства.
3. Значні угоди.
4. Викуп акціонерним товариством власних акцій.
5. Захист прав акціонерів при зміні статутного фонду.
6. Конфлікт інтересів. Здійснення угоди, в якій є зацікавленість.

При відповіді на перше питання теми, щодо механізму встановлення контролю за акціонерним товариством, треба знати, контроль – це

вирішальний вплив юридичної чи фізичної особи на господарську діяльність суб'єкта господарювання. Виходячи з вітчизняної практики функціонування підприємств з акціонерною формою власності існують такі основні шляхи встановлення контролю над акціонерним товариством:

- право володіння чи користування всіма активами або значною їх частиною,
- право, яке забезпечує вирішальний вплив на формування складу, результати голосування та рішення органів управління суб'єкта господарювання,
- укладанню угод, що дають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління суб'єкта господарювання,
- заміщенню посади керівника, заступника керівника спостережної ради чи правління, іншого наглядового чи виконавчого органу суб'єкта господарювання особою, яка вже обіймає одну чи кілька із зазначених посад в інших суб'єктах господарювання,
- займанню більше половини посад членів спостережної ради, правління та інших наглядових чи виконавчих органів суб'єкта господарювання особами, які вже обіймають одну чи кілька із зазначених посад в іншому суб'єкта господарювання.

Методи і форми досягнення контролю над акціонерними товариствами залежить від суб'єктів, які мають на меті його встановлення. На сьогодні налічується три групи таких суб'єктів, які можуть діяти окремо, так і попарно. До першої групи належать власники акцій або інвестори. Другу групу складає менеджмент підприємства, який одночасно може належати до акціонерів, проте за своєю сутністю та цілями відрізняються від них. Третя група – це так звані треті особи, які не належать ні до менеджменту, ні до акціонерів, але можуть сприяти певним чином встановленню контролю обох груп над товариством.

При відповіді на друге питання, яке стосується придбання контрольного пакету акцій необхідно мати на увазі, що контрольний пакет акцій – це пакет

акцій розміром більше ніж 50 відсотків статутного фонду відкритого акціонерного товариства, який дає можливість юридичній або фізичній особі здійснювати вирішальний вплив на діяльність відповідного суб'єкта господарювання.

При розгляді третього питання, яке стосується значних угод, необхідно знати, що значна угода – це одна або кілька взаємопов'язаних угод (крім угод з розміщення товариством власних акцій), укладена товариством, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є її предметом, становить 25 або більше відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності товариства. Необхідно визначити органи акціонерного товариства, які приймають рішення про укладання значної угоди. Розмір оплати, яку отримує товариство за цією угодою. Яким чином здійснюється попереднє схвалення угоди. Правові наслідки недотримання умов значної угоди.

При вивченні четвертого питання теми, стосовно випуску акціонерним товариством власних акцій, необхідно знати, що випуск акцій – це придбання товариством за плату розміщених ним акцій, законодавство, якщо так можна сказати, передбачає випуск товариством розміщених ним цінних паперів і обов'язковий випуск товариством акцій.

У першому випуску товариство має право за рішенням загальних зборів вилучити у акціонерів акції за згодою власників цих акцій, тому необхідно визначити зміст рішення, строк і ціну випуску. Яким чином викуплені акції впливають на розподіл прибутку, господарювання та визначення кворуму загальних зборів. Як вирішується питання з вилученими товариством акціями. Частково на це питання дає відповідь ст. 8 Закону «Про цінні папери та фондову біржу» і ст. 32 Закону «Про господарські товариства».

У другому випадку, кожний акціонер має право вимагати обов'язкового випуску товариством належних йому голосуючих акцій, тому необхідно назвати умови, за якими він може реалізувати це право. Аналогічно і власника привілейованих акцій, назвати умови, якщо за аналогічними підставами право акціонера вимагати обов'язкового викупу акцій, що належність їм.

При розгляді п'ятого питання, щодо захисту прав акціонерів при зміні статутного фонду, треба мати на увазі, що зміна статутного фонду здійснюється шляхом його збільшення чи зменшення. Певними гарантіями захисту прав акціонерів є прийняття рішення про зміну статутного фонду загальними зборами акціонерів і тільки у випадку його збільшення не більше ніж на 1/3 рішення може бути прийняте правління, за умови, якщо це передбачено статутом товариства. Якщо збільшення статутного фонду здійснюється шляхом збільшення кількості номінальної вартості акцій, то акціонери користуються переважним правом на придбання додатково випущених акцій і тільки вони приймають участь у голосуванні за результатами підписки. Якщо відмовився здійснити уплати акцій, акціонерне товариство повинно запропонувати викупити його акції. Але якщо він не уплатив за акції і відмовився від пропозиції купити в нього акцій, він отримує акції нової номінальної вартості у кількості, яка відповідає тій сумі, яка вже була внесена. Тобто у нього на одну і ту ж суму буде менша кількість акцій.

Гарантії захисту прав акціонерів у разі зменшення статутного фонду шляхом зменшення номінальної вартості полягають в тому, що в разі, якщо акціонер відмовляється від обміну акцій, акціонерне товариство зобов'язано запропонувати викупити акції по вартості не нижче номінальної. Таким чином загальний принцип гарантій захисту прав акціонерів при зміні статутного фонду полягає в відшкодування акціонерним товариством власнику акцій збитків (ст. 38-40 Закону «Про господарські товариства»).

При вивченні шостого питання, пов'язаного з конфліктом інтересів і здійснення угоди, в якій є зацікавленість, необхідно зауважити, що корпоративні конфлікти певною мірою закладені у самій природі акціонерних товариств, зокрема у розподілі функцій власності та управління, а також у різниці інтересів різних груп учасників корпоративних відносин. Ідеться про конфлікт інтересів великих і дрібних акціонерів, акціонерів та менеджменту підприємств, акціонерів та працівників підприємств, акціонерів та зацікавлених осіб. Корпоративні конфлікти можна поділити на такі групи:

- з приводу підготовки та проведення загальних зборів,
- формування та діяльності спостережної ради,
- укладання значних угод,
- реорганізації товариства,
- продаж акціонерами своїх акцій та інші.

Тому необхідно у загальному плані назвати причини виникнення таких конфліктів і шляхи їх усунення. Зацікавленість в укладанні товариством угоди визначає, що особою, зацікавленою в укладанні угоди, вважається посадова особа органів товариства, акціонер, який одноособово або разом із своїми афілійованими особами володіє 25 та більше відсотками простих акцій товариства, або їх афілійована особа, якщо вона:

- є стороною такої угоди,
- бере участь в угод як представник або посередник,
- отримує комісійну винагороду від товариства або від особи, яка є стороною угоди,
- внаслідок такої угоди придбає майно.

Необхідно висвітлити такі питання:

- щодо інформації відносно заінтересованості в укладанні товариством угоди;
- рішення наглядової ради про угоди, щодо яких є заінтересованість;
- порядок приймання загальними зборами рішення про укладання угод;
- наслідків недотримання вимог до порядку угоди, щодо якої є заінтересованість.

Самостійна робота:

Підготувати реферат на тему:

1. Механізм встановлення контролю за акціонерним товариством.
2. Захист прав акціонерів при зміні статутного фонду.

Література

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)

3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вимоги до оформлення реферату:

Структура: вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Обсяг: 10 – 15 сторінок друкованого тексту.

Робота повинна бути виконана на аркушах формату А4 (відстань між рядками 1,5 інтервали, гарнітура –Times New Roman Cyr, кегль -14, поля: угорі та знизу –2 см., зліва –3 см., праворуч –1 см., абзац - 1,5 см.).

ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання знань

Об'єктом поточного контролю знань студентів є:

- робота на практичному (семінарському) занятті: усна (письмова) відповідь при обговоренні питань теми, яка виноситься на практичне (семінарське) заняття самостійна підготовка питання;
- виконання модульних контрольних завдань;
- виконання самостійних завдань(обов'язкових і вибіркового);

Модульний контроль

Протягом семестру з дисципліни «Корпоративне право й управління» передбачено проведення двох модульних контролів відповідно з тематичним планом дисципліни.

Перший модульний контроль проводиться по темам 1-6. Другий модульний контроль проводиться по темам 7-11.

Підсумковий контроль

Відповідно до навчального плану спеціальності підсумковий контроль знань з дисципліни «Корпоративне право й управління» проводиться в формі заліку за системою поточно-модульного контролю.

Робота студента протягом семестру оцінюється від 0 до 100 балів, які розподіляються наступним чином:

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПРИ РЕЙТИНГОВІЙ СИСТЕМІ ОЦІНЮВАННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ «КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО Й УПРАВЛІННЯ»**

Модулі	Модуль 1				Модуль 2				Загальна сума балів
Кількість балів за модуль	35				40				100
Змістові модулі	Тема 1, 2	Тема 3	Тема 4, 5	Модульна	Тема 7, 8	Тема 9	Тема 10, 11	Модульна	
Кількість балів за змістовим модулем	12	12	12	15	12	10	12	15	
В тому числі за видами робіт:									
Лекції									
Практичні заняття	8	8	8		8	5	8		
Самостійна (індивідуальна) робота студента	4	4	4		4	5	4		

Примітка: Активність на практичних заняттях, самостійна робота студента та модульні контрольні роботи у таблиці розподілу балів представлені максимальною їх кількістю.

Вцілому студент за систематичну і активну роботу на семінарських і практичних заняттях, виконання модульних завдань а також виконання індивідуального завдання може отримати від 0 до 100 балів. Якщо за підсумками загальної оцінки знань студент отримав менше 60 балів, йому не зараховується вивчення даної дисципліни.

Підсумкова оцінка знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті шляхом виведення підсумкового балу результатів діяльності студента.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного, модульного і підсумкового контролю знань.

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою, яке переводиться в 4 бальну в такому порядку:

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ЧНУ	Оцінка за 4-и бальною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (добре)
C	75-81	
D	68-74	3 (задовільно)
E	60-67	
FX	35-59	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Класифікація юридичних осіб.
2. Співвідношення понять юридична особа та корпорація.
3. Корпорації в континентальній та англо-саксонській правових системах.
4. Зміст терміну «корпоративне право».
5. Поява перших колективних форм господарської діяльності, формування перших корпоративних норм.
6. Зародження корпорації і корпоративного права (XV – перша половина XIX століття).
7. Масова поява корпорацій, формування корпоративного права як галузі права й законодавства (друга половина XIX – початок XX сторіччя).
8. Корпорація – переважна форма здійснення підприємницької діяльності. Удосконалення – повна корпоративного права і відділення його підгалузі – акціонерного права.
9. Корпорації і корпоративне право у дореволюційній Росії та СРСР.
10. Предмет і метод корпоративного права в Україні.
11. Внутрішні і зовнішні корпоративні правовідносини.
12. Цивільні і корпоративні правовідносини: питання співвідношення.
13. Особливості джерел корпоративного права України.
14. Місце корпоративного права в системі права України.
15. Корпоративне право як юридична наука і учбовий курс.
16. Поняття і правові ознаки господарського товариства.
17. Організаційно-правова форма господарського товариства.
18. Поділ господарських товариств на персональні і об'єднання капіталів.
19. Правоздатність господарського товариства.
20. Найменування і місцезнаходження господарського товариства.
21. Підстави виникнення господарських товариств.
22. Поняття установчих документів господарського товариства.

23. Вимоги законодавства до форми і змісту установчих документів господарського товариства.
24. Формування початкового капіталу господарського товариства. Вкладиучасників.
25. Державна реєстрація господарського товариства.
26. Дії по подальшій легалізації господарського товариства після його державної реєстрації.
27. Внесення змін до установчих документів господарського товариства.
28. Коло засновників (учасників) господарського товариства. Законодавчі обмеження відносно участі осіб в господарських товариствах.
29. Права учасників господарського товариства та способи їх захисту.
30. Обов'язки учасників господарського товариства.
31. Відповідальність учасників по зобов'язанням господарського товариства.
32. Представництво учасників у корпоративних відносинах.
33. Організація управління державними корпоративними правами.
34. Рух учасників господарського товариства.
35. Склад і правовий режим майна господарського товариства.
36. Статутний фонд (капітал) господарського товариства і порядок його призначення.
37. Порядок формування і внесення змін до статутного фонду господарського товариства.
38. Поняття прибутку господарського товариства і шляхи його використання.
39. Склад і правовий режим майна господарського товариства.
40. Статутний фонд (капітал) господарського товариства. Призначення і порядок його формування та внесення змін.
41. Поняття прибутку господарського товариства та шляхи його використання.
42. Принципи корпоративного управління.
43. Організація управління господарським товариством.
44. Особливості управління повним і командитним товариством.
45. Посадові особи органів управління товариством.

46. Підстави припинення господарського товариства.
47. Реорганізація господарського товариства.
48. Особливості реорганізації акціонерних товариств.
49. Ліквідація господарських товариств.
50. 50.Акції, поняття та види.
51. Загальна характеристика фондового ринку.
52. Структура і функції Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
53. Структура Національної депозитної системи України та функції її учасників.
54. Процедура випуску акцій в обіг. Додаткова емісія акцій.
55. Правове регулювання ведення реєстру власників іменних цінних паперів (відносно акцій).
56. Право власності на акцію.
57. Здійснення цивільно-правових угод з акціями.
58. Поняття і ознаки акціонерного товариства.
59. Порівняльна характеристика відкритого і закритого акціонерного товариства.
60. Створення відкритих акціонерних товариств (організація, проведення відкритої підписки на акції, установчі збори).
61. Особливості виникнення акціонерних товариств в процесі приватизації та корпоратизації.
62. Загальна характеристика органів управління акціонерним товариством.
63. Загальні збори акціонерів. Компетенція. Підготовка до проведення. Реєстрація акціонерів для участі в загальних зборах.
64. Організація роботи загальних зборів акціонерів. Голосування. Періодичність скликання. Позачергові збори.
65. Спостережна рада акціонерного товариства. Порядок формування. Компетенція. Організація роботи.
66. Правління акціонерного товариства. Порядок формування. Компетенція правління та його голови. Організація роботи.

67. Ревізійна комісія акціонерного товариства. Порядок формування. Компетенція. Проведення перевірок. Організація роботи.
68. Механізм встановлення контролю за акціонерним товариством.
69. Придбання контрольного пакету акцій акціонерного товариства.
70. Значні угоди та їх зміст.
71. Викуп акціонерним товариством власних акцій.
72. Захист прав акціонерів при зміні статутного фонду акціонерного товариства.
73. Конфлікт інтересів в акціонерному товаристві.
74. Здійснення угоди в якій є заінтересованість.
75. Засоби судового захисту прав акціонерів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 192 с.
2. Задохайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.(3)
3. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. – Київ.: «Лібра», 2004. – 368 с.(4)
4. Закон України «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. (з наступними змінами та доповненнями) (11).
5. Принципи корпоративного управління України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
6. Гританс Я.М. Корпоративные отношения: Правовое регулирование организационных форм – Москва, 2005 г.: Волтерс Клівер
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие., – Х: Зспада, 2001.
8. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. - Х: Зспада, 2009.
9. Кашанина Т. В. Хозяйственное товарищество и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. Учебник для вузов. – М.: ИНФРА-М – Кодекс, 2005.

Додаткова:

1. Исаев И.А. Становление хозяйственно-правовой мысли в СССР (20-е годы). – М., 1986.
2. Каминка А.И. Акционерные компании. – Спб, 2002. – Т. 1.
3. Лано-Данилевский И.П. Русские промышленные и торговые компании в первой половине XVIII столетия. – Спб, 1888.
4. Щербана В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – 2-е вид., перероблене і доп. – С: Юрінком Інтер, 2001.
5. Саніахметова Н.О. Правовий захист підприємства в Україні: Навч. посібник. – К: Юрінком Інтер, 1989.

6. Вінник О.М. Інвестиційне право. Навчальний посібник. – К: Атака, 2000.
7. Цивільний кодекс України.
8. Закон України «Про власність» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №20.
9. Закон України «Про підприємництво» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №14.
10. Закон України «Про підприємства в Україні» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №24.
11. Закон України «Про господарські товариства» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №49.
12. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» // Вісник Верховної Ради. – 2006. – №51.
13. Закон України «Про цінні папери та фондову біржу» // Вісник Верховної Ради. – 2001. – №38.
14. Закон України «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 2007р. // Вісник Верховної Ради. – 2008. – №15-67.
15. Закон України «Про приватизацію державного майна» // Вісник Верховної Ради. – 2002. – №24 в редакції Закону від 19 лютого 2007 // Голос України. – 2007. – 20 березня.
16. Закон України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» в редакції Закону від 15 травня 2006р. // Урядовий кур'єр. – 2006. – №157-158. – 22 серпня.
17. Закон України «Про державну програму приватизації на 2000-2002 рр.» Від 18 травня 2000р. // Урядовий кур'єр. – 2000. – №112. – 22 червня.
18. Проект Закону України «Про акціонерні товариства» від 15 грудня 2000р. // Цінні папери України. – 2001. – №19 (159). – 17 травня.
19. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 5 квітня 2001р. №2374-III // Цінні папери України. – 2001. – №21 (161). – 31 травня.
20. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові) та корпоративні інвестиційні фонди» від 15 березня 2001р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – №74. – 25 квітня.

21. Указ Президента України «Про корпорацію державних підприємств» від 15 червня 2003р. // Державний інформаційний бюлетень по приватизації. – 2003. – №7; – 2004. – №1.
22. Указ Президента України «Про державну комісію з цінних паперів та фондового ринку» від 14 лютого 2007р. №142/97 // Державний інформаційний бюлетень по приватизації. – 2007. – №5.
23. Указ Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» від 19 лютого 2004р. // Урядовий кур'єр. – 2008. – №102. – 2 червня.
24. Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності // Урядовий кур'єр. – 2008. – №102. – 2 червня.
25. Розпорядження Антимонопольного комітету України від 18 лютого 2000р. № 37 про затвердження Положення про контроль за екологічною концентрацією.
26. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17 листопада 2000р. №3 про затвердження Положення про надання регулярної інформації відкритими акціонерними товариствами та підприємствами -емітентами облігацій.
27. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 9 лютого 2001р. №18 про затвердження Положення про порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємств та інформацію про їх емісію // Цінні папери. – 2001. – №23. – 14 червня.
28. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 16 жовтня 2000р. №15 про затвердження Положення про порядок збільшення (зменшення) статутного фонду акціонерного товариства // Цінні папери. – 2000. – №46. – 16 листопада.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ
„КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО Й УПРАВЛІННЯ”
(для студентів всіх форм навчання
спеціальності “Економіка підприємства”)
за напрямом підготовки 0305 – «Економіка та підприємництво»

Укладач:

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
обліку і аудиту **Н.Г. Мехеда**

Комп'ютерне верстання Л.Г. Любченко

Підписано до друку __.10.2012. Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. 2,0. Тираж __ пр. Зам. №44__

Видавець і виготовлювач

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Адреса: 18000, м.Черкаси, бул.Шевченка, 81, кімн. 117,

Тел. (0472) 37-13-16, факс (0472) 37-22-33,

e-mail: vydav@cdu.edu.ua, <http://www.cdu.edu.ua>

Свідоцтво про внесення до державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК №3427 від 17.03.2009 р.